

RECHTER JAN VAN DER DOES

Het welzijn van de raadsman

Het pleidooi van mr. Huib Krijger kon niemand boeien, ook hemzelf niet. Hij had tevoren geen aantekeningen gemaakt, en dat brak hem nu op. De structuur wilde maar niet lukken. Hij dwaalde van de feiten naar het recht, en van het recht naar de persoonlijke omstandigheden, en weer terug naar de feiten, zonder ergens houvast te vinden.

Hij gebruikte zo vaak het woord 'nogmaals' dat zijn verhaal ging lijken op de rituele herhaling van een weesgegroet.

Intussen diende de verdachte de zaak uit. Gedurende het vooronderzoek had hij gezwegen. Nu zat hij op zijn rug, en had bekend waar geen ontkomen aan was, en ontkend waar de officier te weinig bewijs had. En verder moest iedereen het maar uitzoeken. Op een gegeven moment had hij de dagvaarding tot een koker gerold en daarmee de rechters bespied. Hij verveelde zich mateloos.

Terwijl het pleidooi voortkabbelde zag ik vanuit mijn rechterooghoek, dat de oudste rechter aan de lopende band portretjes van de raadsman maakte. Links leek de jongste rechter een houding te hebben aangenomen die men in de wereld van de gaskachels wel aanduidt met de term: 'op de waakvlam'.

Buiten regende het en was het december. Zo sleepte de grijze middag zich voort.

Plotseling klonk: 'Pardon.'

De jongste rechter die de leiding van de behandeling had, veerde op en vroeg, ongeveer in de richting waar het pardon vandaan was gekomen: 'Wat zei u?'

'Ik zei: pardon,' meldde de verdachte.

'Maar waarom zei u: pardon?'

'Ik liet een windje.'

De behandeling van de zaak kwam als een vermoeide krakende machine tot stilstand. Het incident bracht de raadsman tot zwijgen. Alle aanwezigen ontwaakten uit hun lethargie en lieten de onverwachte ontwikkeling op zich inwerken.

Mr. Krijger keek de rechtbank vragend aan. Het was mogelijk dat hij uit zijn lijden zou worden verlost.

De lusteloosheid van zijn optreden was opmerkelijk. Hij stond bekend om zijn alerte en scherpe houding ter zitting, en om zijn vermogen die te combineren met een zekere charme. Waarom was hij nu zo afwezig? Elke zitting kent een ruime gelegenheid om de

illustratie: Floris Tilanus

gezondheid van de verdachte in alle details tegen het licht te houden. Rimpelingen in het welzijn van de overigen worden geobserveerd, overdacht, en doen vervolgen, tenzij men het bewustzijn verliest, niet terzake.

De jongste rechter probeerde het initiatief te hernemen, en vroeg de officier of deze wilde repliceren. Een verbaasd fronsen was het gevolg. Zij zag onmiddellijk haar vergissing in en haastte zich de raadsman de gelegenheid te geven zijn betoog te hervatten. Mr. Krijger aarzelde. Hij zuchtte en bladerde wat verstrooid door zijn papieren. Met een blik naar het venster trachtte hij nog enige inspiratie op te doen. Buiten hadden de regen en de mist zich verdicht tot een smerig mengsel. Hij was bij voorbaat kansloos. 'Ik denk dat alles wel is gezegd,' was uiteindelijk zijn reactie.

De volgende zaak diende zich aan.